

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese Dnminec'a si Joi'n, la fie-care
două sepmmani cu adausulu Poisiori — Preun-
merativeness se face in Sabiu la expeditur'a foiei, pre-
afara la s. r. poste cu bari gata prin scisorii fran-
cate, adresate către espiritura. Pretiul prenumera-
tiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 30.

ANULU XXIV.

Sabiu 15|27 Aprile 1876.

trejuselalte părți ale Transilvaniei și pentru pro-
vinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. 60. Pre-
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri
straine pre anu 12 1/2, anu 6 fl.
Inseratele se plasesc pentru întâia ora
eu 7 er. sirul, pentru a doua ora cu 5 1/2, er.
si pentru a treia repetite cu 3 1/2, er. v. a.

Sinodulu archidiecesanu.

Dumineca, după celebrarea Santei liturghie si a chiamării sancti spiritu, la cari a pontificatu Esceleti'a Sea inaltupräsentitulu Archieppu si Metropolitu Mironu, Acest'asi la 11 1/2 ore a deschis sessiunea sinodale cu urmatoriulu discursu de deschidere:

Preastimiloru Domni Deputati, Iubitori frati, Iubitilor fii sufletesci!

A sositu ierasi, si eata ca e de fatia tempulu, in care biserică nostra natiunala româna după statutulu ei organicu este chiamata a se adună prin representantii sei preotiesci si minrenesci in tōte eparchiele, prin urmare si in archidiecesa nostra transilvana, spre a cere séma dela organele sele administrative despre celea lucrate in decursulu anului din urma si spre a luá mesurile, ce le va află de bune pentru prosperarea eparchiei in viitoriu.

Cá archiereu venit uici si intratu in functiune nainte cu unu anu, me astu in momentulu acest'ea cuprinsu de o ingrigire serioasa, pentruca greutătile unui inceputu nou pentru mine, starea lucrurilor ce o amu aflatu aici, pedecile provenite dia mai multe părți, si insasi greutatea afacerilor archidiecesane au adusu cu sine: cá eu insumi se fiu silitu a marcă anulu nostru trecutu de unu anu in resultate visibili putienu fructiferu, si prin urmare putienu aptu de a multiumi asteptarile representantiei archidiecesane.

Cu tōte acestea consciint'a mea me liniscesce deplinu si me face se stau cu frunte senina naintea Domnielor Vōstre Domnilor Deputati! pentruca in curatieri'a sufletului, cu carea m'amu supusu la sarcin'a grea de archiepiscopu, mi-amu cordat, pre cătu mi-a statu in potere, nisuntie mele intr'acolo: cá se punu base firme la prosperarea archidiecesei nostra prin restaurarea pâcei interne in corpulu nostru bisericescu, cá asiá vieti'a nostra bisericescă sa se pôta desvoltá liberu in spiritulu si pe basile statutului nostru organicu.

Cu diu'a de astadi facem inceputu la unu periodu nou in vieti'a nostra constitutionala bisericescă. Alegerile pentru sinodulu nostru archidiecesanu pe unu periodu nou de trei ani au decursu neinfluintate cătu de putienu din partea mea; pentruca eu incrediutu in marturitatea clerului si a poporului nostru archidiecesanu m'amu aflatu indemnatum a me margini numai la descoperirea in generalu a dorintiei mele: cá adeca se vediu reprezentata aici archidiecesa nostra prin barbati maturi si luminati, prin crestini devotati binelui comunu, iubitori de pace, iubitori de progresu, cá asiá in buna armonia se potem face celea necesarie spre binele săntei nostre bisericici.

Domniele Vōstre Domnilor! trimisi aici prin increderea clerului si a poporului sunteti chiamati a conlucră la cladirea sionului nostru pe basile depuse in statutulu organicu. Domniele Vōstre ve-ti avé ocasiune de a cunoscere scaderile si necesităatile, care se ivescu in administratiunea archidiecesana. Dela Domniele Vōstre asteptu se concentrati in preguriulu meu poterile ce mai lipsescu spre acelu scopu: ca trebile archidiecesei nostra aduse in deplina armonia cu interesele intregii nostre provincie metropoli-

tane, se prospereze din mâni bune neconduse de alte interese, de cătu senguru numai de celea ale binelui comunu.

Cu deosebire ve poftescu Domnilor! cá petrunsi de santieni'a scopului, pentru care ne amu intrunitu intr'o biserică constitutionala, se binevoiti a lucră din tōte poterile inlauntru sinodului nostru si afara de sinod pentru intruparea pâcei si a concordiei in sinulu archidiecesei nostra, cá asiá toti se simu un'a, si poterile nostra, care altcum se risipescu in certe interne, se le potem folosi intrunite spre scopulu nostru comunu, care este: lumin'a, cultur'a, moralitate si bunastarea tuturor, cari ne numim fiii unei-aceleiasi biserici nationali.

Premitiendu acestea si impartindu-se tuturor binecuvantările mele archieresci, sesiunea ordinaria a sinodului archidiecesanu pentru anulu cuninte 1876 o dechiaru de deschisa.

Dupa acésta sinodulu procede la statorirea modalitătiei după carea sa procéda la verificarea deputatilor. Acésta se si pune pre diu'a urmatore la ordinea dilei.

Luni in 12 Aprile se verificara alegerile deputatilor afara de a deputatilor Ioanu Petricu, Octav. Sorescu si Ioanu Pred'a, cari tōte se relegara la comis. verificatore. Mai departe se constituí definitivu biroul alegendu pre urmatorii nostri, Baiulescu, Siagău, Branisce, An. Moldovanu, Duvlea, Brote.

Marti in 13 Aprile s'a tienutu in cea mai mare parte secretu siedintia. Dupa ce siedint'a a devenit publica s'a alesu urmatorele comisii:

Comissiunea verificatoare: Petricu, Rosiescu, Maniu, Dr. Pacurariu, Patiti'a, Tecontia, Paraschivu;

Comis. finanziaria: Pope'a, Ratiu, Gallu, Gaitanu, Manole, Piposiu, Cav. Puscariu, Romanu, Trombitasius, Sabinu Piso;

Comissiunea scolastica: Mihaltianu, I. Popescu, Boiu, Candrea, Iosifu, Dr. Mesiot'a, Ios. Puscariu, Baiulescu;

Comissiunea buget. casei: Tipeiu, Sim. Moldovanu, Olariu, Andreica, Barsanu, Duvlea, Fagarasianu;

Comissiunea pentru propunerii: Hanni'a, Tordasianu, Papiu, Bolog'a, Dr. Borci'a, Macelariu, Pinciu, Dr. Racuciu, Sorescu, Sim. Piso;

Comis. petitionaria: Petru Popescu, Lazaru, Tamasiu, Brote, Danciu, Dr. Hodosiu, Pred'a.

Eri Mercuri, in 14 Aprile nu a fostu siedintia.

Idea si realitate.*)

Esperint'a de tōte dilele ne invétia, incătu dieresce idea de realitate. Diferint'a ast'a se aréta pre tōte terenele si in tōte afacerile si va exista totu-déun'a; fiinduca nu este datu ómenilor a ajunge la supraime perfectiune si fiinduca idealulu insusi se inalta in aceasi proporțiune, in carea progresidă realitatea.

Idea e motorulu pentru progresarea realitathei. Ea totu-déun'a difera si trebuie se difere de realitate. Din ce ince diferint'a intre ambele e mai mica, dintr'aceea realitatea e mai perfecta si mai corespondiatore intențiunei sele; si din ce se departa

*) Intardiatu.

mai multu realitatea de idei, de inchipuire, dintr'aceea corespunde mai putienu adeverului realu si e in sine o amagire.

Si durere, ca in afacerile nostro atătu politice, cătu si bisericesci dominédia mai cu séma amagirea. Noi ne inchipuim spre mulcomirea nostra, lucrurile, mai totu-déun'a altcum de cum suntu ele in realitate. Nu calculam cu realitatea obiectiva. Ba acésta o ignorám; fără de a cugetă ca ea singura e basea sigura pre carea se pote clădi si ca clădindu pre alte base numai inchipuite, clădirile terminate, mai curendu séu mai tarziu trebuie sa se surupe!

Astfeliu leganendune noi in dulcea inchipuire, ca constitutiunea nostra bisericescă e cea mai buna, cea mai perfecta din lume; o tienemur de prisosu si cá se o studiu mai de aprope. Se cercetăm ca cum se aréta ea in praca si cum se practiseaza. Cuprind ea in sine tōte insusirile si recerintele care sa-i asigure durata si indeplinirea; séu cu alte cuvinte de contiene constituti'a ast'a in sine garanti'a, pentru executarea si respectarea sea?

In ceea ce privesc mai intâi practisarea constitutiunei, ori cine, care cunosc tōte giurstările mai de aprope nu va dubitá despre aceea, ca ea nu se practiseaza astfeliu, cum aru trebui sa se practiseze. Votulu universalu, care forméza bas'a representării, nu e decătu unu mijlocu pentru compunerea corporilor legiuitoré in forma; si nici decum expresiunea adeverata a vointiei poporului.

Poporulu, partea cea mai mare, inca nu e initiatu intru atât'a, in afacerile nostra bisericesci; incătu sa-si pôta formulá opinia si voint'a sea propria lipsita de ori-ce influintia. Dar chiaru si cându aru fi in stare a-si o formulá nu si o pote pâna atunci aduce la valóre, pâna ce e inca nesigura competint'a in sfer'a de dreptu si de activitate a fia-cârui'a corpu representativu si legiuitoriu si a fia-cârui oficiu si demnitate bisericescă.

Constitutiunea nostra bisericescă, ce e dreptu, consta din dispositiuni si normative cătu se pote de liberali si frumose; acestor'a ince le lipsesc in cea mai mare parte esecutiv'a si astfeliu se prezinta ele in realitate numai cá nisce litere mórté.

Ce folosu ca avemu atâtea corpori representative si legiuitoré si ca acestea suntu indreptatite de a continua opera de desvoltare si a prospera prin concluse, dispositiuni si normative noué; cându ne lipsesc garanti'a ca tōte acestea, si trebuie sa se indeplinesca. Si cine aru dubitá despre lips'a garantiei acestei'a, acel'a se pote convinge de contrariu, esaminandu agendele sinodelor nóstre de pâna acum'a.

Câte bune si utile nu s'au conclusu si decisu aci; ince durere, ca dupa cum se vede, numai pentru că se fia concluse si decise si fără că se avemu astadi vre-unu resultat realu după tōte conclusele si decisile acestea!

Acum'a se va intruni de nou sinodulu provincialu. Pote ca se voru suscita de nou uele séu altele dintre agendele periódelor trecute. Se voru referă feliuri si feliuri de greutăti si obstaculi, ce a intempiat eexecutarea cutârui si cutârui conclusu si decisus. Si urm'a din tōte va fi ca noulu sinodul, cu paciint'a-i indatinata, va a-

duce la mésa verde unu altu conclusu, alu cărui nepracticabilitate se aiba a o recunoscere, urmatorulu sinodul!

Astfeliu apoi nu vomu ajunge departe. Esperimentările nu suntu pentru stadiul nostru de desvoltare, care pretinde cu necesitate imperativa fapte reali; fapte indeplinite cu cea mai acurata conscientiositate si fără de celu mai micu interesu personalu. — Pretinde cá in tōte afacerile nostra bisericesci sa nu domnesca decătu legalitatea si ca legea si tōte dispositiile cu valóre de lege, sa se privescă si respecteze cá atari, atătu de singularici, cătu si de ori si ce corporatiune séu dignitate bisericescă.

In asta directiune, trebuie cá se conlucrare fia-care deputati, voindu a-si indeplini adeverat'a sea misiune. Pre acestu terenu apoi se potu intalni si liberalii opositiunali natiunali ai „Albinezii“, cu conservativii; cari după informatiunile ce le avem, voru lucră spre conservarea celor ce merita a fi conservate si spre delaturarea tuturor relatoru, ori din ce parte aru veni.

Ast'a o pretinde sant'a causa a bisericei nostra. Si dnpa directiunea ast'a se va recunoscere apoi, cari dintre deputati se voru gerá, ca adeveratul liberali si intelepti conservativi. Se ferésca ince Ddieu, cá nu care cum-va, sub masc'a liberalismului oposițiunali natiunali, se vâneze interese particulari si daunose intereselor generali bisericesci; séu se incerce a conservá reul si a-lu incuibá pentru totu-déun'a in lacasiurile si institutiunile sf. nostra biserici.

Sciri de mobilisare cercu-léza aici si in Clusiu. Spre Dalmatia se indreptara trupe si in dilele din urma. Acolo se dice ca este concentrata dejá o massa de trupe de diece pâna in douspradie mii de fectori.

„Memorial diplomatique“ a publicat de curendu mai multe documente, cari au facut mare sensatiune in lumea politica. Reproducem aici urmatorele:

„In 14 Septembre 1870 ambasadorulu rusescu din Vien'a telegraful consulului rusescu din Ragusa urmatorele: „Boscoviciu si Miciciu voru tramite obiectele cerute. Incunoscintiéza despre acésta pe principale Nicolai si intetiesce inarmarea si esercitiul.“ — Responsulu consulului din Ragusa cătra dlu Nivicoff este datatu dela 20 Septembre acel'a-si anu si cu-prinde urmatorele: „Principale Nicolae tramite multiamit'a sea cordiale. Magazinele din Cernovitru suntu pline, porociunea forte entusiasmata; se astépta cu impacientia ordinulu de actiune. Intelegerela cu capii mirditi este perfecta. Crestinii din Popovo si Sutorin'a suntu demoralizati in urm'a vesatiunilor turcesci. Prelanga veghiarea cea stricta din partea turclor este cu nepotintia a-i provede cu arme.“

Kalil-bey cătra marele vizir Ali-pasi'a, ministrul afacerilor straine la Constantinopole. (Confidentiala; Nr. 3160/289, 23 Septembre 1870.

„Altetia! Conformu telegramei ce-mi luasemu voia a adresá Altetiei Vōstre, amu sositu alalta-eri la Vien'a si eri dejá amu datu visita comitelui

Beust. Prim'a intrevedere a fostu fórtă simpatica. Imperatulu fiindu la Prag'a, voiu obtinené audientia numai la intórcerea sea, ceea ce se va intemplá la inceputulu septamânei viitóre.

"Intrevorbirea cu cancelarulu privesce mai multu evenemintele actuale. Cancelarulu doresce pacea de o potriva cu noi, si aéra ca negotiările intre Iules Favre si comitele Bismark voru avé unu resultatu impaciutoru. Eu ii spusei comitelui ca guvernul imperial e decisn a se alaturá la pasii Engliterei si Austriei ce voru intreprinde in favórea pâcei, pre care noi o dorim acum cu atâtu mai multu, cäci conduit'a unoru noi amici ai Austriei ne este fórtă suspecta. Cancelarulu, perdiendu si cumpetulu si simulându o mare sinceritate, 'mi facù urmatórea declaratiune:

"Eu te asiguru ca totulu ce s'a petrecutu intre noi a fostu numai o simpla curtenire. Principele Gorciakoff m'a fostu intrebatu déca avezu de gându a ne alaturá la pasii ce i va face densulu in favórea pâcei? Eu i-am respunsu ca inainte de tóte dorescu a cunoscce in ce consista acesti pasi si ca cine i va mai sprigini? La intrebarea acést'a inse pâna in diu'a de astadi n'amu primitu respunsu. Cu privire la Turci'a, — adause d. Beust, — m'a asiguratu principele Gorciakoff ca relatiunile acestoru dóue imperii n'au fostu nici odata mai bune decâtua astadi. E unu faptu ca eu nu pré daju credientu intentiunilor ce se atribuesc de cătra diuaristic'a generalului Ignatieff, afirmandu ca densulu aru staruì pentru modificarea tratatului de Parisu, cu atâtu mai multu ca amu observatu ca Russi'a de unu tempu incóce a mai incetatu cu influintele sele asupr'a Muntenegrului."

"In urma impartasindu in stilu academicu comitelui Beust intrevorbirea ce a-ti avutu-o Altetie Vôstre cu generalulu Ignatieff in privintia neutralisârei märei negre, comitele Beust a declaratu a fi de acordu cu respunsulu Altetiei Vôstre datu ambasadorului rusescu si i-amu analisatu totu de odata si conjecturile ce s'aru nasce din apropiat'a caletoria a consulului rusescu, esprimendu-me astufeliu: „ca cu privire la Muntenegru si la tierile invecinate, amu amenunte ce me indémna a crede ca scormonirile rusescu si tramiterea de arme prin Austri'a n'au fostu nici odata in mai mare mesura decâtua astadi."

"Acést'a insinuare credu ca fu caus'a care facù că comitele sa nu mai vorbésca cu mine si despre evacuarea Sutorinei: inse fiindu probabiliu ca comitele Beust in scurtu tempu 'mi va face óre-cari impartasiri, astufeliu m'amu decisu că in acel'asi tempu sa-i supunu, sub sigilulu secretului, corespondint'a telegrafica a dlui Novikoff, ce 'mi luasemu voia a comunicá alaltaeri si Altetiei Vôstre."

Kalil-bey cătra marele viziru Ali-pasi'a, ministrulu afacerilor straine la Constantinopole Nr. 3165/74.

Vien'a 26 Septembre 1870.

(Rogu pe Sertis Effendi că insusi s'o descifreze.)

"Alaltaeri fiindu la dineu la cancelarulu Beust, 'mi spuse comitele Andrassy ca doresce a vorbí mai multe cu mine, si conformu intielegerei nostru, m'a si cercetatu astadi la ambasada, unde amu avutu o intrevorbire fórtă intinsa, pre care v'o resumezu in urmatórele:

"Comitele Andrassy; inainte de tóte, a regretatul in termini espresi ca Haidar Effendi n'aru fi intielesu nemicu din căte i-a spusu, ca ideia lui a fostu ca Austri'a impreuna cu Turci'a sa se silésca a impedecá resbelulu; iară ca déca va fi nacesitate se lu declare, atunci se lu pôrte pâna la estremitate, si pacea se nu se inchiaia de cătu pre bas'a rectificârei hotareloru nu numai in Asi'a, ci mai cu séma la Marea-Negru. Tóte tien-

turile musulmane dela Marea-Negru trebuiesc recâstigate si Poloni'a restituuta". Prin urmare Escenti'a Seame intrebă ca, in casu de resbelu, de căti luptatori putem dispune? Eu i-am respunsu ca, déca amu reesi d'a contractá unu imprumutu de diece milioane sterlinge, atunci pre usioru amu puté pune pre picioru de resbelu 500,000 soldati curati musulmani. Comitele ascultandu impartasirea mea cu viua satisfactiune, imi spuse ca Austri'a pôte sa ridice 800,000 soldati bine disciplinati, fiindu trupele săle dintre cele mai escelente. si ca incurcaturile ei interne de astadi nu suntu alt'a de cătu resultatulu incapacitatiei celorulalti ministrii.

"Ministrulu ung. se tanguiá asupr'a usiuriintei comitelui Beust si asupr'a inclinatiunilor moscovite ale comitelui Potochi. Densulu imi povestí despre negociarile din urma cu Russi'a intr'unu modu care stá in contradicere cu naratiunea ce 'mi facuse in asta privintia comitele Beust. Elu afirma ca Russi'a aru fi declaratu ca in privintia cestiuniei orientale va remanea in limitele circularei emanata la 1867 dela comitele Beust; cu alte cuvinte ca relativu la Marea-Negru va cere dela unu congresu modificarea tratatului de Parisu, cu escluderea Turciei dela acestu congresu, si ca comitele Beust aru fi consimtitu la acést'a manopera. Comitele Andrassy, aflându despre acést'a, aru fi avutu cu cancelarulu Beust o discusiune, si in urm'a raportelor săle fórtă seriose, imperatulu i aru fi promis ca va impedece pre comitele Beust de a intreprinde in acést'a privintia vr'unu pasu inainte de a-si fi datu si monarchulu parerea sea.

"Altetie Vôstre ve aduceti aminte despre afirmarea cancelarului Beust ca la intrebarea sea pusa Russiei in privintia atitudinei si midilócelor ce le va intreprinde in favórea pâcii n'aru fi primitu nici unu respunsu. Comitele Andrassy inse imi spuse ca acestu respunsu este dejá datu, fiindu formulat in acést'a enunciare a imperatului Alesandru: „Déca eu armazu, nu facu acést'a pentru nici o intemplare contra Prussie". Ministrulu ung. continuà apoi dicendu ca principalulu scopu ce aru trebui se lu avemu in vedere in tratarile nôstre aru consiste in a desface pre Prussi'a din aliant'a Russiei, ceea ce numai atunci s'aru puté, candu amu oferí Prussiei acelasi avantaj că si Russi'a, si ca pentru ajungerea acestui scopu n'aru fi altu midilocu mai potrivit de cătu o perfecta intelégere intre Turci'a, Austri'a si Englîter'a, cari tóte impreuna aru formá unu corpu destulu de compactu pentru că se atraga la sine pre Prussi'a. Astu-felu ministrulu maghiaru dejá a convinsu despre acést'a pre imperatulu, avendu totu in acést'a afacere mai multe intrevorbiri si cu domnului Schweinitz, ambasadorele Prussiei la Vien'a, care, de si aru fi consimtitu cu parerile comitelui Andrassy, totusi sustiné intru tóte acestu adausu stereotipu: „In acelasi tempu, noi vomu mantiené amici'a nôstra cu Russi'a." In cestiunea Orientalului, ambasadorulu prussianu s'aru fi esprimatu fórtă simpaticu despre modificarea tratatului de Parisu, in ceea ce privesce Marea-Negru, din care punctu de vedere comitele Andrassy crede ca Prussi'a s'aru fi ingagiatus in acést'a cestiune facia de Russi'a. La plecarea sea, comitele Andrassy mi-a promis ca la o a dou'a intrevorbire me va informá despre cestiunea Slavilor si despre afacerile interne ale Austriei."

Kalil-bey cătra marele viziru Ali-pasi'a, ministrulu afacerilor straine la Constantinopole.

Vien'a 27 Septembre, 1870.

"Chiaru in acelasi tempu vení se me védia si comitele Beust. Cancela-

ru vorbí, dupa óre-cari circumscrieri, despre evacuarea Sutorinei. Eu i-am spusu ca Altetie Vôstre, pentru ordonarea acestei evacuări, acceptati numai respunsulu cabinetului din Vien'a relativu la not'a sea trimisa baronului Prokesch. Comitele Beust 'mi reflectă ca va redactá numai de cătu acestu respunsu, inse mie mi se pare ca acestu respunsu va ridicá din nou vechia decisiune că Sutorin'a sa fie evacuata, remânendu numai 50 soldati pentru paza. Prin urmare eu me grabisem a-i comunică ca consiliulu de ministrii, recunoscându argumentările espuse in not'a austriaca cu privire la resolvarea acestei cestiuni, a renunçat cu deseverire la acésta combinare. Apoi amu desvoltat, pre bas'a instructiunei Altetiei-Vôstre, imposibilitatea acestei evacuari atâtu din punctul de vedere austriacu cătu si otonanu. Vediendu inse ca densulu persista in parerea sea si dupa cea mai intâiu m'a asiguratu despre discretiunea sea, i-amu cettu corespondint'a telegrafica a ambasadei rusescu cu consulatulu din Ragus'a.

"Dupa óre-cari traganiri, 'mi spuse cancelarulu ca pentru casulu cându Muntenegrulu aru luá armele, atunci Sutorin'a totu nu ne pôte serví de baza operatiunilor nôstre. Eu i-amu reflectat ca actiunea Russiei se intinde si asupr'a Erzegovinei si astufeliu trupele din Sutorin'a ne potu fi fórtă folositore, mantienendu ordinea in acést'a provincia. Vediendu ca acést'a luminédia pre cancelarulu, i-amu propus se mai ascepte óre-care tempu fără de a persiste pentru evacuare, pâna ce vomu aflá positivu despre adeverulu acestoru sciri. Cancelarulu se paré ca consimte.

"In fine intrevorbirea s'a intinsu asupr'a pâcei. Eu intrebai pre comite déca crede in convocarea unui congresu si cari suntu parerile Austriei in acést'a privintia? Cancelarulu 'mi respunsu ca acést'a e numai unu vechiu gargaunu in capulu principelui Gortschakoff; inse de vreme ce insusi principale a incetatu de vre-o căteva dile de a mai pomeni despre acést'a, astufeliu densulu crede ca ideia congresului e delaturata pentru momentu. Intr'aceea l'amu intrebatu déca desbarterile conferintielor nu se voru margini numai asupr'a diferintielor dintr Prusi'a si Franci'a? Comitele mi-a respunsu camu perplesu, dicându ca acést'a e camu imposibile, de óre-ce Itali'a inca se va folosi si de ocasiune pentru a regulá cestiunea Romei.

"Dara cu tóte siovairile cancelariului de a nu intrá in amenuntele acestui subiectu, amu pasit u categoricu in cestiunea tratatului de Parisu despre neutralitatea Marei-Negre. Mai intâiu 'mi respunsu prin persiflari; dara dupa ce eu presistaiu, incepù a-mi respunde cu liniste si respectu, dicându ca de vreme ce acestu tratatul s'a atacatu in repetite casuri de cătra principatele-unite, astufeliu cu privire la marea-negru a devenit chimericu, si ca de vreme ce tratatul de Parisu nu amintesce nemicu despre marea de Azoff, prin urmare Rusi'a nu se pôte impedece dela punerea floteloru sele pre acést'a mare, cari in casulu unui resbelu se voru debarcá in marea-negru. Eu amu reflectat cancelarului ca o flagrantă atacare a tratatului nu s'a intemplatu nici odata si ca modificările urmate s'au efectuat cu invoirea tuturoru puterilor garante; iér' in cea ce se atinge de marea de Azoff e numai o apucatura trasa de perù, pre care puterile n'o potu ridicá cu seriositate si ca guvernul imperialu, chiaru si in casulu cându aru parasitul de toti aliatii sei, totusi nu va incetá de a-si apară drepturile sele.

Acést'a intrevorbire povestindu-o ambasadorului englesu, 'mi spuse ca noi putem comptá in tóta positivitate pre sprijinulu guvernului seu si ca marea de Azoff n'aru fi potrivita

pentru navi mari, ci numai pentru navi usiore."

Proiectu

de regulamentu pentru scolele poporale si normale gr. or. din archidiocessa (elaborat in urm'a concluziunii sinodului archidiocesanu din 16 Aprilie 1875).

Nr. 55.

(Fine.)

Despre plantele cele mai cunoscute si mai folositore; deosebirea acestora intre sine (clasarea) si părțile principali: radacina, trunkiu, corona, frundie, flóre, fructe. Conditioanele de existența si de prosperare: aeru, apa, caldura, lumina. Folosulu ce-lu tragu dela plantele omenești si animalele. Din mineralogia se voru luá numai metalele cele mai cunoscute si mineralele cele mai folositore: sare, feru, arantul, aurul, plumbul. etc.

Nota. Inventatoriul va insistá mai vertosu asupr'a modului cum se inmultiesc si se intretin cele mai folositore animale si plante. Cu plantele se va ocupá primavér'a si vîr'a, cându elevii potu sa-si véda lucrurile, despre care invétia; zoologia si mineralogia se voru luá iern'a.

Anul 5 si 6.

Repetirea celor din anulu precedentu. In acesti doi ani materialul din istoria naturala se va stabilí in modu precis, se va completá si amplificá. Intr'acést'a inventatoriul sa nu pérda din vedere de a grupá tóte productele din cele 3 remne ale naturei dupa caracterele loru generali, aretându totu deodata folosulu si daun'a diferitelor grupe cu privire la vieti' practica. Cultur'a animalelor domestiice. Prasirea si cultur'a plantelor de câmpu si din gradina: cereali, pomi si legume; semintelor celoru mai latite si mai folositore plante; temporulu semanărei său alu resadirei. — Ce-va din horticultura si despre cultivarea vitelor. Tóte acestea voru formá bas'a pentru cunoscintiele agromonice:

In fine: cunoscintie mai speciali despre corpulu omenescu, in legatura cu unele precepte din higien'a poporala. — Notiuni generali despre sufletu si despre facultătile lui.

c) Fisi'a. Cunoscintiele din fizica au mai totu atât'a importanta pentru poporul că si cele din istoria naturala. Prin urmare si inventiare unor părți din fizica e neaperat de lipsa tinerimei din popor, mai alesu inventiare acelor părți, care stau in celu mai strengu raportu cu vieti' de tóte dilele si a căroru ignorare aru casiună poporului mari daune materiali si morali.

In primii trei ani si inventiare fizica coincide cu exercitiile intuitive; in anulu alu patrulea inse ea inca forméza obiectu de sine statutoriu si se propune in modu mai sistematic. La impartirea materialului se va observá si aici cunoscutul principiu didactic: dela usioru la mai greu. Corpurile si proprietăatile loru comune: greutatea, porositatea, estinderea, ne-penetrabilitatea etc, pre bas'a cunoscintelor din istoria naturala. — Fenomene naturali de tóte dilele: aurora, amurgulu; despre ventu, plôia, curcubeu, néua, bruma, furtuna etc. Despre astfelii de fenomene se va vorbi totu-dén'a la tempu potrivit, d. e. dupa ce elevii au avutu de currendu ocasiunea a le si observá.

Anul 5 si 6.

Repetirea celor din anulu treceuti in modu mai sistematic, aretându-se mai alesu cauzele diferitelor fenomene. Mai departe: 1. Greutatea; caderea libera, punctulu de greutate, cumpăr'a; lastariulu (parghia, spripițiulu si planulu 2. inclinatu. Caldura; estindere corporilor solide si fluide prin caldura; termometru; procesulu fereberei; negur'a; norii; plôia; néu'a si brum'a. Conducatorii bunii si rei. 3. Ap'a; folosulu ei; insusirile apei; vasele comunicătoare; fantânile saritore; greu-

tatea specifică; vaporulu si carulu de focu. 4. Aerulu; folosulu; insusirile aerului; influența lui asupr'a corporilor; barometrulu; pump'a; pusc'a de apa; balonulu; clopotulu cufundatoriu. — 5. Sunetulu; nascerea sunetului; vibratiunea si echo. — 6. Lumina; spectrul solaru; curcubeul; murgitulu; oglind'a; sticlele concave si convecse; ochelarii; telescopulu si microscopulu. 7. Magnetismulu; electricitatea; tempestatea; paratunetulu; telegrafulu.

Nota. Propunerea acestor obiecte sa se faca in modu cătu mai popularu si sa se ilustreze cu totu feliul de exemple.

d) Agronomia si economia. Elementele de agronomia si economia in primii ani voru forma obiectul difuzelor cercuri de intuiție. Sciințele naturali inca se voru aduce in strena legatura cu agronomia, mai alesu in anulu alu patrulea.

Anul 5 si 6.

Agricultura si uneltele de agricultura; cultur'a plantelor in generalu; cultur'a vitelor, a albinelor si a vermilor de metase. — Gradinaratu, in specialu: pomaritulu; inmultirea si ingrijirea diferitilor pomii si a fragariului; cultur'a viilor. Ocupatiunile domestice; industri'a casei; resurse de castiguri prin ocupatiunile domestice; chivernisirea casei si a agnosintielor. Munc'a si resultatele ei.

Nota. Fia-care comuna bisericăsa e indatorata a intretiené unu locu de pomaritul, unde elevii sa se deprinda prin exercitie practice.

§ 91. Sciintie technique.

a) Desemnul linearu: Se va trata in legatura cu geometria.

b) Caligrafia: Se va trata deodata cu invetiarea limbii materne.

c) Gimnastic'a: Miscarea libera a corpului in diferite directiuni; exercitie dupa comanda; corpula in diferite pozitioni si mesuri cu pasu regulatul; alergatura, saritura, urcare. Tote acestea cu privire la exercitiul militariu.

d) Lucrulu de mana. In scolele de fetitie, prelunga invetiamentulu propriu disu, elevele in decursulu celor 6 ani se deprindu si la lucruri de mana: cusutu, chindisitu, impletitul etc. Lucrurile de mana se voru invetiá cu privire la trebuintele populului si la impregiurările locali. In legatura cu lucrulu de mana se va aduce si economia casei, incătu ea privesce seculu femeescu.

§ 92. Obiectele aratare pana aici se voru propune, dupa cum arata urmatorulu planu de impartirea órelor (vedi cele alaturate sub a), b) si c).

§ 93. In ceea ce privesce scola de repetitiune obiectele de propus voru fi: a) cu despartimentulu de sub a) § 79, se voru repeti amplificandu-se obiectele percurse in cei 6 ani de frecuentare obligatore. b) Cu despartimentulu b) se voru luá totu acele obiecte, cari suntu prescrise pentru regulatele cursuri in scolele populare, dupa cum s'a arestatu in planul de invetiamentu.

Capu 16.

Legi scolare.

a) Percepte de conduită seu de purtare pentru scolari.

§ 94. In fia-care diminetia scolariulu, dupa ce s'a sculatu tempuriu din asternutu, se spala, se peptena si se imbraca; apoi intorcendu-si fatia cătra vre o icona santa, 'si face semnul săntei cruci si dice rugaciunile de diminetia cu cea mai mare evlavia, dandu multiamire lui Ddieu si crenzu ajutoriu dela densulu. In fine scolariulu va sarutá cu dragoste mânile parintilor si ale celor mai mari din familia, dandu-le „buna diminetia.“

§ 95. Dupa acestea scolariulu 'si va luá carteia in mana, va repeti si va invetiá bine lectiunea, va scrie ce are de scrisu si va socotí ce are de socotitu. Astfelui pregatit si avandu-si in regula cărtile, caietele, con-

deiele si canticile va pleca la scola, inse la tempu potrivit, adeca nici pre tardiú nici pre tempuriu.

§ 96. Scolariulu, cum a esit din curte, are sa mearga de a dreptulu la scola, fara a se oprí pre drumu cascandu gur'a si jucandu-se. Pre drumu va merge frumosu, nu va strigá, nu se va impinge, nu se va bate, nici nu se va certa cu alti copii. Intalnindu-se scolariulu cu alte persoane mai betrane, fia acelea, ori cine aru fi, elu 'si va descoperi capulu inaintea loru, le va salutá cu respectu si dupa cuvenita datina.

§ 97. Ajungandu in tind'a scolei, fia-care scolariu 'si va scutur'a incaltaminta de noroiu seu de zapada; apoi va intrá in scola cu capulu descovertu si salutandu pre ceilalti scolari se va asiedia frumosu la loculu seu. Scolariulu se sté astamparatul la locu, se nu faca larma, nici sa nu sara preste bance etc.; ci pana candu va intrá invetiatoriu se 'si repetiesca din nou lectiunile observandu cea mai mare tacere si linisce.

§ 98. La intrarea invetiatoriu toti scolarii suntu datori sa se scóle in picioare, se sté dreptu, se privesc in fatia pre invetiatoriu, si nici unul se nu siéda josu, pana candu acesta le va dá voia a sedé. Totu asiá voru urmá scolarii si candu va intrá in scola o alta persóna mai betrana.

§ 99. Pre tempulu prelegerii fia-care scolariu e datori se fia cu cea mai mare atentiu si ascultare la totu ce se spune si se lucriza in scola; se nu sioptesca cu vecinii, se nu se jocă cu manile, nici se bata cu picioarele, nici alte lucruri ca acéstea se nu faca; neintrebant se nu respondu, nici se nu sioptesca, precandu respunde vre-unulu din colegii sei.

§ 100. Nici unui scolariu nu este iertat a esí din scola pre tempulu prelegerii, fara numai la casu de morbu; dreptu aceea se cere, ca scolarii se-si sevarisesc trebuintele trupesci inainte de a pleca la scola.

§ 101. La esirea din scola si la mergerea acasa, scolarii trebuie sa se pórte cu aceesi buna cuvintia ca si la venire: sa iésa din scola in liniste si in tacere; pre drumu sa nu alerge se nu strige, se nu se certe, se nu se impinga unii pre altii nici se nu se bata, se nu arunce cu petrii etc. se mearga in rendu doi cu doi vorbindu unii cu altii despre cele ce au auditu si au invetiato in scola.

§ 102. Sosindu acasa, scolariulu dà „buna diu'a“ seu „buna sér'a“, seruta man'a parintilor si celor mai betrani ai casei, 'si asiédia apoi tota obiectele de scola, la unu locu anumit, ca se scia totdeun'a, unde se si-le caute. Pana la tempulu de masa scolariulu sa se ocupe cu lectiunile sele, se nu supere pre parinti, nici pre ceilalti ai casei.

§ 103. Scolarii trebuie se pazescu cu totudéinsulu órele de scola, se cerceteze scol'a regulatu si se nu lipsescu dela prelegeri fara de causa binecuvantata si fara scirea invetiatoriu; pentru ori-ce lipsire scolarii au se aduca scusa dela parinti. Tempulu venirei la scola inainte de prandiu este la 8 óre, iara dupa prandiu la 2 óre; nici unu scolariu se nu vina mai tardiú, dara nici pre curendu.

§ 104. Duminec'a si serbatorea toti scolarii suntu datori a mérge la biserica sér'a si diminetia. Diminetia, candu tocă de liturgia, fia-care scolariu sa se afle in scola, schimbă spalatu si peptenatu; din scola voru mérge apoi la biserica in rendu doi căte doi. In biserica se voru portá frumosu si voru ascultá cu evlavia santulu serviciu; la esire voru observá ierasi bun'a cuvintia ca si la esirea din scola. Dupa esirea din biserica scolarii au sa mearga deadreptul acasa.

§ 105. Atátu Duminec'a si serbatorea cătu si in alte dile de vacanțe, scolarii trebuie se petreca tem-

pulu cu invetiarea lectiunilor, cu lucrarea temelor si cu cetirea; dupa implinirea datorilor de scola, scolarii se potu si jocá dara numai jocuri ertate si in buna ordine, fara galciava si fara batae.

§ 106. Jocul in nuci, in nasturi si pre bani, amblarea, prin gradini straine, urcarea in pomi si alti arbori dupa cuiburi, chinuirea animalelor, stricaciuni in ayerea cui-va, precum si altele de feliu acesta suntu oprite scolariilor sub cea mai grea pedepsa. Asemenea nu este iertat scolariilor a se jocá in scola, in tind'a scolei seu a bisericei.

§ 107. Prese véra nu are voia nici unu scolariu a merge singuru la scaldatu, ci cu ceilalti scolari si dimpreuna cu invetiatoriu. Nu se permite scolariilor a aduce in scola nici unu felu de pome; schimbulu si vinderea obiectelor de scola e oprita sub grea pedepsa.

§ 108. Toti scolarii suntu intre sine deopotriva si trebuie se traiesca că fratii: sa se iubescă, sa se ajutoze si sa se inveti unii pre altii, sa nu se polecreșca, seu sa se vateme nici cu cuventulu, nici cu fapt'a. Déca unu scolariu aru fi vatematu seu neindrepatitul pre altulu, atunci acesta din urma n'are voia a-si resbună insusi, ci se va plange cătra invetiatoriu, care va pedepsí apoi dupa cuviintia pre celu vinovatu.

§ 109. Acei scolari, cari nu voru pazí aceste legi si nu se voru supune loru, voru fi priviti că nisce neasculatori si se voru pedepsí cu asprime.

b) Regule disciplinare.

§ 110. Cându unu scolariu lipsesc de capulu seu dela scola, atunci invetiatoriu aduce imediatu acésta la cunoscentia parintilor indatorindu-i sub pedepsa de a deveni responsabili in sensulu legei, se pórte de grige ca se nu se mai repetiesca casulu absentarei. Invetiatoriu pentru primulu casu de lipsire va dá scolariului o admonitiune in fatia tuturor conscolariilor; repetindu-se lipsirile, invetiatoriu póté pedepsí pre respectivul scolariu cu arrestu de căte o óra. Pre tempulu arrestului scolariulu va capetá o lucrare de facutu.

§ 111. Cându unu scolariu nu si-a potutu imprimi datoriile ce i le impune invetiamentulu din caus'a unoru afaceri familiare, atunci elu e datoriul a inschintá despre acésta pre invetiatoriu seu pana nu se incepú órele de prelegere. Invetiatoriu va cercetá imediatu casulu si déca impededecarea aru vení din partea parintilor, acestia voru fi provocati a nu mai impededea pre viitoriu pre copii dela invetiarea lectiunilor. Déca insa vin'a va fi a scolariului, atunci i se va aplicá o pedepsa specificata mai josu.

§ 112. Cându se observa mai intai semne de lene la unu scolariu, atunci unu asemenea scolariu va fi tenuit a-si imprimi datoriile neglese pre óra viitore, repetindu-se casurile de lene, parintii respectivului scolariu voru fi indatorati a priveghia mai de aproape pre copilulu loru silindulu a-si imprimi datoriile. Invetiatoriu póté pedepsí pre scolarii negligenti cu pedepsa conforme naturelului loru, intre altele cu arrestu impreunat cu ocupatiuni dictate anume.

§ 113. Déca unu scolariu nici in urm'a astorul feliu de pedepsa mai usioru nu parasesce lenea seu trândav'a, atunci elu se va pune fatia cu inspectorulu localu, fiindu prezintă si invetiatoriu precum si tatalu scolariului. Va urmá o admonitiune din partea inspectorului, ba si o pedepsa mai aspra si anume la cererea si dupa voi a parintilor.

§ 114. Aducendu-se la cunoscintia invetiatoriu, ca unu scolariu se pórta necuviinciosu cu persoanele ce le întâlnesc pre drumu, invetiatoriu pentru primulu casu va reaminti acestui scolariu respectivul paragrafu din legile scolare si 'i va dá admonitiune

in fatia tuturor scolariilor; pentru alte casuri va avea locu pedepsa cu arestul de căte o óra.

§ 115. Intemplantandu-se că vreun scolariu se fia parită pentru batâi pe strade, pentru spargeri de telesti seu stricaciuni in proprietatea cui-va, atunci se cerceteaza lucrulu, se chiama inspectorulu localu si parintii, cu cari se infatiséza scolariulu spre a fi dojenit, respective si pedepsit.

§ 116. Cându unu scolariu e acusatu pentru furtu mai usioru, precum si furtul de pome, de lucruri din casele altora si dela conscolari, atunci i se va dicta o pedepsa amesurata in intiegere cu parintii scolariului si cu inspectorulu localu.

§ 117. Purtarea necuviinciosa a unui scolariu fatia de conscolarii sei, se va pedepsí din partea invetiatoriu lui cu pedepsa amesurate.

§ 118. Pedepsa trupescă nu se poate aplicá de invetiatoriu decat nu mai cu invoiearea parintilor.

Câtra p. t. dd. deputati ai sindului archidiecesanu!

Maritulu sinodu archidiecesanu in sesiunea sea din a. tr. a otaritul mórtea protopresbiter. Lupsiei, impartindu in doué părți, anesându parte din susu la ppiatulu Câmpenilor si cea din josu la alu Turdei, care hotărîre in se prin protestele date cătra forul competentu si in urm'a insinuarei unei apelatiuni la sesiunea procsima congresuale nu s'a pus in lucrare, lasânduse in statul loru quo.

Deci spre a se delatură indoelile si spre a face, in cătu 'mi ieră spatiulu, lumin'a, si spre a apară dreptatea, viu cu totu respectul a trage atentiu Ven. sinodu asupr'a urmandelor documente neresturnavere pre cari poporul din ppiatulu Lupsiei pretinde lasarea in viétia a acestui ppiatu si adeca:

Protopresbiteratulu Lupsiei 'si are existintia sea dejá de aproape 2 secli cuprindiendo 24 comune biser. cu 14 mii suflete cari comune asiá stau in legatura si comunicatiune unele cu altele, cătu (impreuna cu 3 comune din ppiatulu Albei Iulie 1 Rimetiu, Ponoru, si Bradesti) forméza o fortărea incungurata de munti si alte margini naturali seu obvenite.

Acestea confinii suntu:

1. De cătra protopresbiteratulu Turdei despartu ppiatulu Lupsiei comunele unguresci si gr. cat. Iar'a inferioara, Magur'a, Surducu, Bicalatu, Berchișiu, Petridurile (3 comune), Mischiu, Sinfalau si muntii Trascaului.

2. De protopresbiteratulu Albei Iulie: comunele gr. cat. Valisióra, Poian'a Aiudului, Cacov'a Aiudului si muntii Ponorum.

3. De protopresb. Abrudului muntii detunate si comun'a gr. cat. Musc'a.

4. De protopresb. Câmpenilor: comunole gr. cat. Manastirea Lupsii si Bistr'a.

Din contra dupa hotărîrea sindului tainduse acestu ppiatu in 2 părți comun'a esterioara pentru ppiatulu Câmpenilor aru fi atunci Brozesti, si pentru a Turdei Salciu'a de susu intre cari ne cum sa se afle vre-o linia remarcabila cătu de mica, dar nici distantia nu e mai mare decat 15 minute intre acestea doué locuri estreme, si totusi Ven. sinodu vré se ridice ací unu zidu despartitoriu, firescu sedusu de omenii egoismului, si sa inaltie turnulu babilonicu ca si confisiunea intre poporu sa fia că acolo.

Mai departe m. sinodu a trecutu cu vedere si aceia gresiala ca a pusu doué resedintie ppsci — Abrudulu si Câmpeni o distantia abia de $1\frac{1}{2}$ óra langa olalta, — pre căndu din Câmpeni pana in Turd'a si respective Agribiciu o departare de 18—19 mile de locu n'a aflatul locu o a treia resedintia, si intrebu au nu aru fi mai potrivita o resedintia in Abrudu, un'a in Ofenbai'a si un'a in Agribiciu si

Nr. 100/1876.

Concursu.

Pentru ocuparea statuiene de capelanu in care este impreunatu si postulu de invetitoriu in comun'a Prostea protopopiatulu Nocrichiu Cincu-mare langa neputiniosulu parochu Chirionu Rotariu, se scrie prin acésta concursu pâna la 9 Maiu a. c.

Emolumintele suntu:

a) A treia parte dela portiunea canonica statatoriu din 10 jugere pamantu aratoriu si de fenatiu.

b.) Dela 80 familii din mesurile de bucate, si din stol'a statorita de sinodulu protopopescu, iera a treia parte, care impreuna computate dau sum'a de 152 fl. 8 1/3 cr. v. a.

c.) Leaf'a de invetitoriu parte dela poporu parte din alodiulu comunei de 200 fl. v. a. Laolalta 352 fl. 8 1/3 cr. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statuiune, voru asterne petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului organicu pâna la terminulu indicat, la subsrisulu oficiu protopresbiterale. — Cei cu 4 clase gimnasiale voru ave preferintia.

Nocrichin in 1 Aprile 1876.

In contilegere cu comitet. parochiale.

Oficiulu protopresbiterale.

G. M a i e r u ,

adm. ppescu.

(1—3)

Ad Nr. 33—1876.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. de a 3-a clasa din Nadasti'a superioara cu filia Hesdasch in protopresbiteratulu tractului Hatieg, se scrie prin acésta concursu, cu terminulu pâna la 25 Aprile st. v. a. c.

Emolumintele suntu:

a) Pamantu aratoriu 4 jugere ;
b) dela 155 fumuri cete un'a feria de vinu ;

c) totu dela atatea fumuri cete un'a di de lucru ;
d) stolele indatinante dela functioniunile preotiesci.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si asterne concursele loru conformu „statutului organicu“ la subsrisulu, pâna la terminulu susu amintit.

Hatieg in 19 Martie 1876.

In contilegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu R a t i u ,

(3—3)

protopr.

Indreptare. In articolulu : „Centralisarea federativa este principiulu bisericiei in administratiune, din Nr. 26 a „Teleg. Rom.“ in titula, in locu de „principiului“ se corege principiu“ ; pag. 104 colón'a prima alinea d'au, in locu de „independintia“ sa se cetésca : „in dependintia“ si in colón'a a treia, in locu de : „dieces'a Egipetului, carea constă din siese diecese,“ sa se cetésca : dieces'a etc. . . . . „care constă din siese „provincie.“ In Nr. 27 pag. 108 colón'a 1 alinea 2 „inceputu nou“ fiind nota pentru culegatoriu, sa se omitta; iera in colón'a 3, alinea 2, in locu de „multimea orasilor“ sa se cetésca „multimea eresielor“ ; mai josu : „Pentru tienera sinodelor de acésta specia, a se intruni,“ sa se cetésca : „trebuie a se intruni“ ; si in alinea 3, in locu de „pentru“ sa suntu scrise in vechime“ se indrepta : „pentru ele suntu scrise in vechime.“

cea a Câmpenilor se ramâna afara, dupa votulu separatu alu dep. N. Fodoreanu, (vedi protoc. sinodului din 1871 fati a 175—184.) caci afara de acésta ppiatulu Câmpenilor abiá numera 16—17 ani din vieti a sea, precandu alu Lupsiei este unulu din cele mai vechi.

Protopresbiteratulu Lupsiei fatia cu celea arondate, precum suntu a Ternavei, Câmpie, Cetătie de pétra, Solnoului de susu si de josu, Mediașului, M. Vasiarheiului, Odorheiului, si Cohalmului, cari tóte au o populatiune dela 4—13 mii suflete numai in privintia cantitatatiei sufletelor inca e mai mare si totusi sa se desfintieze, au nu e acésta o seducere a opiniunei intregului sinodu de cătra cei interesati in objectulu acesta.

Spuna m. sinodu, cari din p. t. dd. deputati au cunoscinta despre putetiunea locurilor din muntii apuseni decatul cei interesati precum e dlu R. Patiti'a fiului par. prot. I. Patiti'a, Anan. Moldovanu nepot. par. prot. S. P. Moldovanu cari impreuna cu consangenii loru dni Ales. Tordasianu, I. Ratiu, S. P. Moldovanu, Ioanu Filipescu si N. Gaietanu a juratu mórtea protopresbiteratului Lupsiei, ne avendu altu scopu decatul interesulu egoisticu, si ingreunarea poporului nostru destulu de apesatu de straini.

Din acestea enumerate cetezu a trage atentiunea sinodulu din a. c. ea de va mai veni pre tapetu cestiu-ne arondarei ppiatului Lupsiei si respective desfintarea lui a nu mai da crediamentu la astfelui de ómeni, ci dñpa gratiós'a promisiune a Eseleniei Sele dlui archieppu Mironu Romanul déca si in decursulu acestui anu aru fi impededecatu a ne onorá cu presenția Inaltei Sele persoane cerctându, celu putieni sa se indure gratusi a ne delegá pre unu membru din Pré Ven. consistoriu ca astfelui dovedindu-se adeverulu si convingându-se prin acésta si m. sinodu nu numai se decida desfintarea ppiatului Lupsiei ci din contra amplificarea lui.

Unu fiu credinciosu alu protopresbit. Lupsiei.

Aradu 1/19 Aprile, 1876.

Pré stimate dle Redactoru ! In tractatulu meu ; „Centralisarea federativa este principiulu bisericiei in administratiune“ — onorabil'a Redactiu-ne dela „Telegafu Romanu“ subliniându, in canonulu 8. a sinod. din antiochi'a, pasagiele unde se dice, ca ceialalti episcopi, fara de metropolitulu, se nu efectue „decătu acele a numai, cete se cuvinu eparchiei fiesce căruia“ pentru ca fia-care episcopu se „aiba stăpanire“ preste eparchia sea, — mi pune intrebarea, ca unde este ací depend.nt'a episcopiloru de metropoliti, asi cum eu o vréu.

La acésta obiectiune me simtiu indotoratu a respunde ca, eu sustieni dependint'a episcopiloru de metropoliti in sensulu canónelor*) si nu in modu arbitrariu.

Dispusestiunile canon. 9 a sinodului antiochianu se estindu in döue directiuni: a) confirma prerogativele metropolitilor si dreptulu loru de jurisdicție in intrég'a provincia metropolitana: b.) determina reportulu din tre episcopii sufragani si fatia cu metropolitulu. Nici cea mai mica urma de independint'a episcopiloru sufragani, nu gasim in canonulu acesta, din contra, probe despre aternarea loru gasim forte eclatante.**) Dara nici se

*) Asa si trebuie dara nu se centralizam tota potestatea in man'a metropolitilor cu canonele in man'a contr'a canónelor.

R.

**) Bine, bine, dara hotarele aternarei nu trebuie intinse mai departe decatul prescriu canonele.

R.

pote, nici este iertatu, că canonulu sa-si contradica. „Episcopulu care este inainte statatoriu (metropolitulu) are purtarea de grija pentru intréga provincia.“

Aci se accentuadu dreptulu metropolitilor de administratiune in provincie metropolitane preste totu. Pasigiu: că „episcopii sa nu faca de cătu acele a numai cete se cuvinu eparchiei fiesce căruia,“ nu privesc pre independentia loru de metropolitulu, ci aceea, că ei se nu-si aróge loru drepturi egale cu metropolitii, administrându si in alte eparchie;*) ci fia-care episcopu sufragani sa se restranga la eparchia sea, se implinesca numai acelea functiuni, cete se cuvinu eparchiei sele, pentru că fia-care episcopu se „aiba stăpanire“ numai preste eparchia sea. Cá si cändu amu dice: episcopulu Aradului se administrete numai in eparchia Aradului: iera in afacerile eparchiei Caransebesului se nu se amestec, ci preste acésta eparchia se aiba strpâniere episcopulu ei canonico, precum si episcopulu Aradului are stăpanire preste eparchia sea. Numai hirotoniele de presbiteri si diaconi le seversiau episcopii fara de inriurarea metropolitilor, si alt'a nimicu, ce se referesce la administratiunea bisericesca. Acesta este sensulu canon. 9 a sinodului din antiochi'a si dupa litera si dupa spiritulu lui, sensu pre care lu sustieni si canonistii, Balsamonu Zonor'a Alesiu Aristenu si Beveregiu.**)

Vincentiu Mangra

Varietati.

(+) Ioan'a Popoviciu (Popescu) nascuta Popoviciu in numele seu, alu filoru Ioanu juristu absolutu, Simeonu studente de s. teologia la universitatea din Lipsca. Rafil'a Mari'a si Dominic'a, a fratilor sei Gregoriu parochu gr. or. in Rip'a de susu si Teodoru notariu cercuale totu acolo si a numerosiloru consângeni si amici cu inim'a frânta de durere aduce a public'a cunoscinta, ca pré iubitulu seu sotiu, tata si cunmatu **Vasiliu Popoviciu (Popescu)** parochulu romanu gr. or. alu Ripei de josu si administratorulu protopresbit. gr. or. alu tract. Turda superioara in anulu alu 52-lea alu vietiei, iera alu fericitei casatorie alu 35-lea in urm'a unui morbu indelungat de reumatismu dupa impartasirea cu cele săute a repausatu in domnulu in 6/18 Aprile a. c. la 1 1/2 ora din mineti'a.

Osementele defunctului se vor duce la repausulu eternu in cimitirul bisericiei gr. or. din Rip'a de josu in 9/21 Aprile la 11 ore inainte de prândiu, ier' parastasulu pentru odichn'a sufletului seu se va celebrá in 18/30 Aprile.

La cari acte funebre suntu invatati toti amici si cunoscuti. Fia-i tie rin'a usiora si memor'a binecuvantata.

Rip'a de josu in 6/18 Aprile 1876.

**) Calamitatea fociuri loru face rotund'a prin tieira. Dupa ce amu inregistratu pre scurtu scirea despre fociu celu pustitoriu din Tergul Muresului (M. Vásárhely), care a causatu pagube de milioane, suntemu in neplacuta pusetiune de a inregistra scirea despre unu altu focu totu asi de mare din Clusiu, unde sâmbata in 10/22 Aprile a arsu aproape 100 case dimpreuna cu turnulu de observatiune alu pompierilor. Focu, se

*) Unde li se da dreptu metropolitilor sa administrete in eparchia strana v. can. 34 Ap. can. 9 la care se provoci can. 35 sin VI etc. etc.

R. (***) Atunci aru si mai bine pote sa casam toti trei consistoare din archidiocesa si eparchia si sa facem unulu langa Metropolia si Présantii parinti dela Caransebesiu si Aradu sa se ocupe numai cu săntirea preotiloru.

dice, ca si ací s'a escatu din negrige. In acelasi tempu, a arsu o parte insenata din orasulu Gherla, a arsu in Deju si totu atunci se aprinsese si o vinarsaria la pôrt'a Gusteritiei in Sabiu. In diu'a urmatore a arsu in Ogn'a Sibiului vre o 7 case. Inainte cu optu dile, va se dica in diu'a de pasci a arsu in Ludosulu mare vre o 30 case. Despre alta intemplare trista de asemenea natura gâsimu sub rubric'a „Locu deschis“ unu raportu destulu de durerosu.

Locu deschis.

Nenorociti prin focu.

In Dobârc'a, comun'a natala a subsrisului, foculu, in intervalu abiá de döue óre, a prefacutu in cenusia: casele, siurile, grajdurile si alte cladiri economice, bá si mai multe case de vite si de casatorie.

Focul s'a escatu Sambata in 10 ale curgatorei — dimineti'a la 4 óre — in cas'a unui crestinu de ai nostri, carele — cu putieni mai nainte venise dela unu targu cu doi junculeni acolo cumparati, dintre cari unulu deveni jertfa elementului infricosiatu, alu doilea insa scapandu, nu se scie incatr'o a ratacitu. Barbatulu si soci'a lui insii abiá scapara de periculu ca prin minune, insa nu fara insemanata arsuri la diferite parti ale corpului.

Crestinii nostri inca nu se despetara din somnu pâna candu foculu se estinse dejá asupr'a mai multor case si cladiri economice; ei bietii, nici ca visau, ca cu rasaritulu sôrelui acelei dile omnióse, impreuna cu copiii si cu animalele loru, voru remanea ca vai de ei lipsiti de tote si subscutulu ceriului liberu.

Asecurati in contr'a focului — dupa cum sum informatu — nu a fostu nici baremu unulu. Perplexitatea si lips'a intre acesti crestini e cu atâtu mai mare, cu cătu celor mai multi nu le-au pututu succede a si mantu nici vestimentele cele mai neaperatu de lipsa si nici bucatele spre a puté provedea samanaturile de primavara, cu atât'a mai putieni cele de lipsa pentru sustinerea si nutrirea familiilorloru loru. De aceea, ajutoriul cete mai grabnicu este uniculu mijlocu de consolare a nenorocitiloru nostri frati din Dobârc'a.

Apelezu dara in numele nenorocitiloru nostri frati la nobilulu simtiu de compatimire de atatea ori probatulu correlativei si connationaliloru nostri, cu deosebire a pretimei si intelegrintiei nostre, rogandu pretotii a sprijini pre nenorocitii nostri frati din Dobârc'a.

Spre scopulu acesta, subsrisulu va deschide o lista de contribuiri marnimóse ací in Sabiu, iera despre ajutórele incurse si despre distribuirea loru intre cei nenorociti, va da ratiocinu publice in acestu diuariu.

Sabiu in 13 Aprile 1876.

D. Cuntianu.

parochu in locu.

Burs'a de Vien'a.

Din 14/26 Aprile 1876

Metalicele 5%	64 20
Imprumutul nationalu 5% (argintu)	68 40
Imprumutul de statu din 1860 ...	109 50
Actiuni de banca	871 —
Actiuni de creditu	140 70
London	120 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	72 50
" " " Temisiorene	72 50
" " " Ardeleanesci	74 —
" " " Croato-slavone	83 —
Argintu	103 75
Galbinu	5 66 1/2
Napoleonu d'auru (poli).....	9 59